

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 6. zvezka.

Novo združenje v prvem redu sv. Frančiška	161.
Novi generalni definitorij	164.
Življenje sv. Antona Padovanskega.	
XIV. pogl. Sv. Anton pride zopet na Laško itd.	169.
XV. pogl. Sv. Anton v Rimini itd.	173.
XVI. pogl. Sv. Anton v Ogleju, Terstu, Gorici itd.	177.
Sv. Ludovik, škof, spoznavavec prvega reda sv. Frančiška.	
14. pogl. Kako je Bog kaznoval zasmehovavce čudežev sv. Ludovika	180.
15. pogl. Ludovika slovesno svetnikom prištejejo	182.
Za mesečni shod tretjega reda. Zatajaj svoja ušesa	186.
Slovesna kanonizacija v Rimu. (Dalje)	189.
Priporočilo v molitev	191.
Zahvala za vslišano molitev	192.
Popolni odpustki	192.

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.
1897.

Izhaja v nedoločenih obrokih. Velja cel tečaj (12 zvezkov) 70 kr.

(Dalje.)

Na dalje piše Herbig po Budmanijevem poročilu naslednje:

Im Serbisch Kroatischen erscheint die Sachlage etwas verändert. Im Hauptsatz hat das Präsens des perfektiven Verbums nicht mehr Futurbedeutung (wohl aber im Nebensatz); das Futur des Hauptsatzes wird im Serbischen allgemein durch Umschreibung mit 'wollen' ausgedrückt. Dagegen dient das perfektive Präsens etwa seit der 2. Hälfte des vorigen Jahrhunderts als praesens narrativum überall dort, wo der Aorist nicht mehr gewöhnlich ist, und zwar recht eigentlich als Tempus der fortlaufenden Erzählung; in Einzelsätzen wäre es unerhört, der Zuhörer würde dann immer noch auf die weitere Erzählung warten. Eine dauernde Handlung wird dabei, wenn Imperfektum und Aorist nicht mehr gang und gäbe sind, durch das Perfektum des imperfektiven Zeitwortes ausgedrückt. Das praesens narrativum ist keineswegs identisch mit dem rhetorischen praesens historicum, das meist durch imperfektive Verba gegeben wird; nicht eben selten ist dieses praesens historicum in den Volksliedern, wo das praesens narrativum fehlt, weil der Aorist (unter Zwang der überlieferten gebundenen Rede?) noch erhalten ist. In zeitlosen allgemeinen Sätzen wird das imperfektive und perfektive Präsens verwendet; letzteres lässt sich dem gnomischen Aorist in Griechischen vergleichen. Im Sinne des Aoristes und des praesens narrativum wird in lebendiger Erzählung merkwürdiger Weise auch das Futur and sogar die 2. P. Sg. imperfectivi für alle Personen verwendet."

V serbo-hervaščini torej doveršni sedanjik ni in se ne more imenovati bodočnik.

Pa tudi v bolgarščini to ni in se tako ne more imenovati in v resnici ne imenuje. Cankof ga imenuje „Präsens der Erzählung“. Tudi tam je torej, kakor v hervaščini, zlasti „praesens narrativum“.

Dandanašnji potemtakem južni Sloveni v doveršnem sedanjiku sploh ne čutijo futura. Pa jaz sem pisal, da ga „nigdar sploh niso čutili“, in v tem po terditvi vis. g. statskega svetnika ni pičice resnice in — logike. Jaz mislim, če ga le samo dandanašnji ne čutijo, da je to že več ko pičica resnice. Da ga pa tudi prej v obliki sami na sebi niso čutili, mislim, da sem vsaj za staro slovenščino vže zadosti trdno in jasno dokazal iz sinajškega evhologija. Ali ker je v tem primeru Miklošičeva sintaksa res pomajkljiva in bi po njegovem edinem zgledu, ki je po verhu celo njemu samemu sumljiv („möchte hierher gehören“ piše), — pričakuje se namreč na dotičnem mestu (Mat. 6, 30) nedoveršnik, — ker bi potemtakem vtegnil kedo soditi, da v stsl. evangeliju ni drugih primerov take rabe doveršnega sedanjika, zato se mi ne zdi odveč ravno iz evangelijev še neketere tu navesti. Stoji torej doveršni sedanjik za doveršeno dejanje nedoločenega časa, to je v pomenu gnomskega aorista (dasiravno ima izvirni gerski tekst na dotičnih mestih navadno sedanji čas) n. pr.*): Mat. 18, 12. 13: Ašte bādet jeteru člo-

*) Teksti so vzeti ali iz Marijinskega ali iz Zografskega rokopisa. Zaradi polajšanja tiska in branja sem izpustil u in i, kjer jih zdaj ne potrebujemo; tako tudi nadalje v ruskih primerih.

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XVI. tečaj.

V Gorici, 1897.

6. zvezek.

Novo združenje v prvem redu sv. Frančiška.

(P. A. F.)

Sveti Frančišek Serafinski je vstanovil tri rede v sveti cerkvi. Leta 1209. je vstanovil prvi red samo za moške, ki se imenujejo frančiškani; leta 1212. je vstanovil drugi red samo za ženske in se imenujejo klarise; leta 1221. je pa vstanovil tretji red za moške in ženske, ker ni mogel sprejeti v prvi in drugi red vseh, ki bi bili radi vstopili, pa zavoljo enega ali drugega vzroka niso smeli zapustiti sveta in iti v samostan. Redovniki prvega reda se pri nas imenujejo frančiškani, njih pravo ime je pa „manjši bratje“ in tako jih je imenoval sam sveti Frančišek; imeli so pa še druga imena, ketera tu kratko omenim. Že ob času svetega Frančiška so neketeri frančiškani ostro živeli po svetem vodilu in so se imenovali cezarijani po frančiškaneu Cezariju iz Spire, ki je vmerl v Rimu leta 1239., drugi pa ne tako ostro po zgledu brata Elija tretjega generaljnega ministra in so se po njem imenovali elijani.

Konventuali so se imenovali v začetku samo tisti frančiškani, ki so živeli v velikih samostanih, kjer je bilo naj manj

po 12 frančiškanov; takemu velikemu samostanu so pravili poatinsko konvent¹⁾.

Celestini so bili tisti frančiškani, ki so dobili leta 1294. od papeža Celestina V. dovoljenje, da so smeji živeti zunaj samostana vsak za se kaker puščavniki.

Leta 1302. so dali neketerim frančiškanom ime klareni. Njih začetnik je bil brat Angelj iz Čingola, celestinec. Klareni se imenujejo ali po gori Klaro, ali po reki Klareno, kjer so sezidali prvi samostan svojega ostrega življenja; ali pa od pridevka iz Klarena, keterega si je izbral njih začetnik.

Okoli leta 1314. se je zbralo v Narboni na Francoskem sto frančiškanov iz raznih krajev, ti so spremenili nekoliko redovno obleko in življenje in so se imenovali narbonci.

Observanti so se imenovali do zdaj vsi tisti frančiškani, ki vestno spolnujejo sveto vodilo; frančiškana Pavel Trinči iz Saškega in Peter iz Viljakresa sta začetnika observantov. Sveti Bernardin Sijenski, sveti Janez Kapistranski, sveti Jakob iz Marke in drugi so tako razširili to natančno življenje v redu, da so se observantje delili v družino to in ono stran gor in vsako družino je vladal generaljev namestnik vikar imenovan. Neketeri observanti so živeli za se v svojih samostanih,²⁾ neketeri pa pomešani³⁾ s konventuali ali minoriti.

Konventuali ali minoriti so tisti frančiškani, ki so prejeli neketera polajšanja svetega vodila od papežev; papež Evgen IV. jih je prvi imenoval konventuale leta 1431.

Koletani so se imenovali frančiškani po sveti devici Koleti (mali Nikolaji), ki je okoli leta 1406. prenovila redovno življenje pri klarisah in manjših bratih v Belgiji.

Amadeji so bili poseben oddelek observantov; njih začetnik je brat Amadej iz Milana leta 1460.

Kaperolani so bili tudi oddelek observantov, imenovani po začetniku bratu Petru Kaperoli leta 1477.

Leta 1500 je dobil oblast brat Janez Gvadalupski, da sme

¹⁾ Cerkve takih samostanov so se imenovala konventualne in so imele in še imajo tiste pravice kaker kolegijatne; zdaj imajo take pravice vse frančiškanske cerkve.

²⁾ in so se imenovali *observantes de familia* in so imeli v provinciji svojega provincialnega vikarja.

³⁾ in so se imenovali *fratres observantes de communitate* in niso imeli svojega vikarja.

na Španskem vstanoviti posebno kongregacijo frančiškanov; novim samostanom je dal ime kustodija svetega evangelija, frančiškani so se pa imenovali bratje svetega evangelija, ali bratje kapuca zavoljo posebne oblike kapuca, ali bosonogi, ker so hodili bosi.¹⁾

Papež Leon X. je hotel zediniti vse frančiškane z enim in drugim imenom, naj so spolnjevali sveto vodilo natančno in ostro ali pa ne. Izdal je pismo²⁾ in v njem povedal, da želi, naj vsi frančiškani svoja posebna imena in polajšanja svetega vodila opustijo in naj vsi skupaj eno ime izberejo. Na binkošno nedeljo leta 1517. je izdal pismo (bulo)³⁾ in zedinil vse zgoraj imenovane frančiškane v eno veliko družino z enim samim imenom: Manjši bratje svetega Frančiška redovnega spolnjevanja⁴⁾ Konventuali ali minoriti edini se niso hoteli združiti, ker se niso hoteli odpovedati prejetemu polajšanju svetega vodila. Papež jim je sicer dovolil, da si smejo izmed sebe izvoliti višjega predstojnika, katerega pa mora poterditi frančiškanski generalj, kar so pozneje opustili in ime generaljni magister so spremenili v generaljni minister.⁵⁾

Leta 1517. torej se je razdelil frančiškanski red v dva dela, v dve veje, v prave stare frančiškane in pa v konventualje ali minorite.

Leta 1525. je vstanovil brat Matevž Basi, frančiškan, kapucine, ki živijo po ravno tistem vodilu svetega Frančiška kaker frančiškani. Sveta cerkev je poterdila ta novi red in mu dovolila generaljnega ministra.⁶⁾

Generaljni ministri so zelo skerbili, da bi frančiškanski red ostal v prvotni gorečnosti, zato so odločili v vsaki pokrajini ali provinciji eden ali več samostanov, kjer so bolj natančno in bolj strogo spolnjevali sveto vodilo⁷⁾. Takih samostanov je bilo vedno več in že leta 1532. so nastale provincije iz takih samostanov z dovoljenjem papeža Klemen VII.⁸⁾; te nove pro-

¹⁾ Custodia s. evangelii, fratres s. evangelii, fratres caputii, discalceati.

²⁾ 1516. „Romanum Pontificem“.

³⁾ „Ite et vos“, in pozneje „Omnipotens Deus“; prvo pismo se imenuje združenja, drugo pa edinosti.

⁴⁾ Fratres minores s. Francisci regularis observantiae.

⁵⁾ Minister generalis totius ordinis Minorum Conventualium.

⁶⁾ Minister generalis totius ordinis Minorum Capucinorum.

⁷⁾ Fratres minores strictioris observantiae.

⁸⁾ Bulla „In saprema“.

vincije je vladal generaljni minister po svojih namestnikih imenovanih generaljnih vikarjih. Te frančiškane so imenovali v redu „manjše brate ostrejšega spolnjevanja“, v raznih deželah pa so imeli razna imena: na Laškem, v našem cesarstvu in v nekaterih krajih na Nemškem so jim rekli reformati, na Francoskem, v Belgiji in na zapadni strani na Nemškem rekolekti, na Španjskem pa in na južnem Laškem diskalceati (bosonogi) ali aljkantarinci. Tako so se delili frančiškani s papeževim dovoljenjem v frančiškane, ki živijo po svetem vodilu brez polajšanja in se navadno observanti imenujejo ¹⁾ in pa v frančiškane, ki še bolj na tanko spolnujejo sveto vodilo. Oboji so imeli samo enega verhovnega predstojnika, generaljnega ministra, pravega naslednika svetega Frančiška; volili so ga enkrat izmej observantov, v drugič pa izmej reformatov (rekolektov in diskalceatov). Pater generalj je imel 12 svetovavcev (generaljnih definatorjev), 6 observantov, 4 reformate, 1 ali rekolekta ali diskalceata, 1 za misijone. Ves red je imel tudi svojega verhovnega oskerbnika, prokuratorja, zraven tega pa so imeli reformati za se, in rekolekti in diskalceati skupaj še svojega posebnega generaljnega prokuratorja. ²⁾ Sveti oče papež Leon XIII. pa so zdaj združili observante, reformate, rekolekte in diskalceate ³⁾; ta imena so, odpravljena in vsi skupaj se imenujejo zdaj manjši bratje, kaker jih je imenoval prvotno sv. Frančišek.

Novi generaljni definatorij.

Letošnji praznik našega sv. očeta Frančiška Serafinskega je bil posebno pomenljiv in velike važnosti za cel frančiškanski red. Izšla je namreč ta praznik tako dolgo pričakovana „Bul-

¹⁾ Tudi observanti imajo različna imena, kaker bernardini na Poljskem, Zoccolanti (zavoljo lesenih sandalj) na Laškem v nekaterih krajih, Gray Friars to je sivi bratje (zavoljo sive obleke) na Angleškem.

²⁾ Po Qu. Müller, Geschichte des h. Franziskus und der Franziskaner. 1181—1274. Kresslinger, Ortus et progressus s. Ordinis s. Francisci 1732.

³⁾ Bulla „Felicitate quadam“ 4 oktobra 1897.— Sveta cerkev je mislila že na vatikanskem občnem cerkvenem zboru zediniti razne redove, ki imajo eno in tisto vodilo, kaker frančiškani, konventuali in kapucini; te tri redove so mislili od začetka tudi sveti oče papež Leon XIII. zediniti v eden sam red z enim samim generaljnim ministrom, pa so to opustili.

la“ ali pismo sv. Očeta Leona XIII, s katerim je bilo določeno zedinjenje ali tako imenovana „unijska“ četverih družin, v katere se je doslej frančiškanski prvi red delil. Ker se je dosedanji generalni minister, prečastiti P. Alojzij iz Parme s svojimi verhovnimi svetovalci ali generalnimi defnitorji odpovedal vladanju reda, tedaj je bilo potrebno združenemu in prenovljenemu redu dati novega generalja in nove svetovalce, ki bi se združenimi močmi začeto delo nadaljevali in srečno dokončali. Sv. Oče so si prideržali za ta slučaj pravico, brez vesoljnega redovnega zborovanja, imenovati novega generalja, pravico imenovati nove defnitorje pa so prepustili tako imenovani kongregaciji škofov in redovnikov. To imenovanje se je s posebnimi obredi razglasilo v cerkvi sv. Antona Padovanskega v Rimu. To se je tako godilo. Tisti dan po prazniku sv. Frančiška smo se ob devetih zjutraj zbrali v cerkvi malo da ne vsi frančiškani, kar nas je takrat v Rimu in njega bližnji okolici stanovalo. Bilo nas je precej lepo število, morebiti kakih 250. Zbrali smo se pa, da bi slovesno sprejeli poverjenika papeževega, prevzvišenega kardinalja Serafina Vanutellija, katerega so sv. Oče pooblastili, da to slovesnost zverši. Slovesno smo ga tedaj sprejeli ter ga mej zvonjenjem in petjem spremili do glavnega oltarja, kjer je na pripravljeni klečalnik pokleknil in presv. Rešnje Telo pozdravil. Potem je sedel na stol na evangelijski strani oltarja. Zdaj je pred kardinalja pokleknil dosedanji generalni minister, preč. P. Alojzij iz Parme, da se, kakor to zahtevajo dotični redovni obredi, očitno odpove svoji dosedanji časti in se tudi obtoži pregreškov, katere bi bil vtegnil za časa svojega generalata storiti. V daljšem govoru je povdarjal, da si je, koliker je mogoče bilo, prizadeval, težavne dolžnosti verhovnega predstojništva vestno spolnjevati; če so se mu kaki pregreški vrinili, se je to zgodilo iz človeške slabosti in za to prosi kardinalja, da mu naloži dostojno pokoro. Ker se pa preslabega čuti, da bi še nadalje to težko breme nosil, tedaj se tej časti in službi prostovoljno odpove in v znamenje tega izroči kardinalju redovna pečata.

Ginljiv je bil ta prizor, videti namreč zasluženega generalja ponižno klečečega v pričo svojih bratov podložnikov, obtoževajoč se storjenih pregreškov. V marisiketerem očesu se je zasvetila skrivna solza.

Ko je generalj še klečal, se je kardinalj vzdignil in je stoje tako le govoril: „V imenu svetega očeta papeža Leona XIII. sprej-

mem, prečastiti pater, iz tvojih rok te redovne pečate, ki so znamenje verhovne redovne oblasti ali redovnega generalata, kete-rega težavne dolžnosti si skozi osem dolgih let vestno in zvesto spolnjeval in zverševal.

Brez dvojbe govorim iz serca sv. Očeta, ako povdarjam mnoge zasluge, ketere lepotičijo tvojo osemletno predstojništvo. Nabral si te zasluge ne samo s prelepimi čednostmi, ketere te odlikujejo ter delajo pravega sinu svetega Frančiška, ne samo z modrim in vsestransko vspešnim vladanjem obširnega reda, ampak še posebno s tem, da se je po tvojem nevtrudljivem delovanju doseglo združenje čveterih frančiškanskih družin, zakaj s tem si nadel krono svojemu generalatu.

Ni bila volja sv. Očeta sprejeti tvojo odpoved, ker se jim niso zadostivni zdeli razlogi, keteri se pri taki priliki navadno navajajo. Ko si pa z odločno in prepričevalno besedo povdarjal, da bo tako zaželena unija tolikanj lažje doveršena, ako kedo drugi v močnejše roke sprejme verhovno oblast, tedaj še le so sv. Oče polni začudenja zaradi tolikega premagovanja in ponižnosti vslišali tvojo prošnjo in zadostili tvoji želji.

Prepričan bodi, da bode zavoljo tega tvojega krepostnega čina tudi tvoje ime, ime patra Alojzija iz Parme, neizbrisljivo in častno stalo v zgodovini reda sv. Frančiška; imenovalo se bo tvoje ime sè spominom na velezaslužnega redovnega predstojnika, ki je samega sebe žertvoval v blager in čast serafinskega reda, ko se je odpovedal najvišji časti — redovnega generalja.

Enako hvalevredno so ravnali tudi dosedANJI tvoji svetovalci, generaljni defnitorji, ki so posnemovaje zgled verhovnega predstojnika, tudi sv. Očeta prosili, da jih daljnega defnitorijata oprosti in novemu generalju pridruži tudi nove defnitorje.

Ako združenje reda že v prvem početku poženo tako krasno cvetje, ni dvojbe, da bode tudi v prihodnje obrodilo mnogo žlahtnega sadu, ker božji blagoslov in blagoslov svetega očaka Frančiška spremlja to združenje“.

Ko je prevzvišeni kardinalj te besede izgovoril, je preč. P. Alojzij iz Parme, ponižen kaker pravi sin sv. Frančiška, zapustil svoj prostor in od tolike hvale še bolj ponižan stopil mej svoje brate.

Na to je tajnik kardinaljev glasno prebral pismo svetega Očeta, ali „breve“, s katerim so imenovali novega redovnega generalja, ki je preč. P. Alojzij Lauer. Po branju se približa novo

imenovani k oltarju, kjer kleče stori slovesno prisego z besedami:

„Jaz brat Alojzij Lauer, imenovan generaljni minister reda sv. Frančiška, v pričo Vaše eminencije in celega generaljnega zbora obljubim in prisegam pokorščino in popolno vdanost svetemu Očetu papežu Leonu XIII. in njegovim postavnim naslednikom. Obljubim in prisegam, da bom dožnosti generaljnega ministra zvesto in natanko izpolnjeval, kakor to zahteva naše sveto vodilo in predpisujejo določila svete apostolske stolice. Tudi obljubim in prisegam, da bom, koliker mi bo mogoče, skerbela, da bodo moji podložni sobratje imenovano sveto vodilo in vse določbe svete apostolske stolice natanko spoštovali. Obljubim naposled, da za časa mojega generalata ne bom želel škofovske, nadškofovske ali patrijarhalne časti niti je sprejel, ke bi mi bila podeljena. V tem naj me podpira Bog in ta sveti evangelij“. Kardinalj je potem novemu generalju izročil redovna pečata z besedami: „Izročivši ti, prečastiti pater, pečata generaljnega ministerijata, ti iz serca čestitam k tej najvišji redovni časti, s katero so te sv. Oče papež, poglavar vesoljne katoliške cerkve, odličili. Dobro vejo sv. Oče, kake zmožnosti mora imeti ta, kateremu izročijo verhovno vladanje tako slavnega in po vsem svetu razširjenega reda, zmožnosti, da začeto delo združenja ali unije čveterih družin vstrajno nadaljuje in vspešno doverši. Mej mnogimi za sveto cerkev in frančiškanski red zaslužnimi redovniki tega reda, ki bi bili zmožni in pripravi verhovno službo generalata dostojno opravljati, so izvolili tebe, ker si terdnega značaja in goreč bratovske ljubezni. Te odlične tvoje lastnosti so ti tudi pridobile zaupanje in splošno spoštovanje tvojih redovnih sobratov. Božje navdihnjenje je sv. Očeta gnalo k združenju priljubljenega frančiškanskega reda in sv. Duh jih je tudi navdihnil tebe imenovati generaljnega ministra. Brez dvojbe bo tudi tebi Bog dal obilno svojo milost, da boš mogel zadostiti tako imenitnemu in odgovornemu poklicu. Tolikanj obilnejše pa bodo te nebeške milosti, tolikanj zdatnejša pomoč od zgoraj, koliker bolj si boš prizadeval si prisvojiti vzvišene misli, polne modrosti in ljubezni, ketere so sv. Oče izrazili v svojem včerašnjem apostolskem pismu. Tu najdeš globoko modrost in gorečo ljubezen sv. Očeta, okleni se tega mišljenja sè svojimi prihodnjimi svetovalci in bodi zagotovljen, da ti bo obilno podeljena ona nebeška pomoč, katero je Bog obljubil namestniku Jezusa Kristusa tukaj na zemlji“.

Zdaj je kardinaljev tajnik prebral imena novo imenovanih definatorjev; imenovani pa so bili sledeči:

Prokurator: Preč. P. Peter iz „Rocca di Papa“.

Definatorji: „ „ Janez Marija Santarelli.

 „ „ Arhangelj iz Bonistalla.

 „ „ Anton iz Kazorije.

 „ „ Alojzij iz Rezine.

 „ „ Mihael Battinić.

 „ „ Ludovik Tamas.

 „ „ Janez Kriz. Luft.

 „ „ David Flemming.

 „ „ Marijan od sv. Jožefa.

 „ „ Leonard Kardenjoso.

 „ „ Anton od Jezusa Markes (Marquez).

 „ „ Peter Englert.

Glede imenovanja teh novih definatorjev je prevzvišeni kardinalj sledeče opomnil:

„Imenovanje novega generaljnega prokuratorja in novih definatorjev je bilo mnogo olajšano vsled predloga od strani dosedanjih definatorjev. Tako se je zgodilo, da so bili neketeri izmed predloženih enoglasno imenovani, drugi pa so dobili zdatno večino glasov. Sveta kongregacija škofov se je pri tem imenovanju še ozirala na čveterere prejšne družine; v prihoduje pa se na to razliko ne bode več ozir jemal, ker bi to nasprotno bilo novemu najvišjemu določilu, vsled keterega morajo prenehati posamezne družine in dosledno tudi običaji in navade, ketere so iz tega ločenja doslej sledile. Bog daj, da bi se vsi sinovi sv. Frančiška, ki po vsem svetu živijo, pri tem zjedinjenju spominjali pokorščine in vdanosti, katero so dolžni sveti apostoljski stolici ter s tem pokažejo, da se v frančiškanskem redu bolj kaker v vsakem drugem odlikuje pokorščina in vdanost do stola sv. Petra“.

Izgovorivši te besede je kardinalj zapel zahvalno pesem „Te Deum“, katero smo razdeljeni v dva močna pevska kora nadaljevali. Po dotičnih molitvah nam je dal sveti papežev blagoslov ter tako končal to izredno slovesnost.

Zdaj se je na njegovo mesto vsedel novi generaljni minister, preč. P. Alojzij Lauer in generaljni tajnik je pričujočim prebral papeževo „bullo“ o uniji, ketera se začenja z besedami: „Felicitate quadam“.

Ko je bilo to pismo prebrano, smo eden za drugim poklek-

nili pred novim generaljem in mu s poljubom roke dajali znamenje pokorščine in popolne vdanosti; on nas je pa objemal ter s poljubom na lice kazal svojo očetovsko ljubezen.

Tako se je končalo slovesno in ginljivo vpeljevanje novega generalja, kateremu daj Bog obilno pomoč k težavnemu poslovanju, sv. Frančišek pa naj njega in nas blagoslovi, da bo mej nami prava bratovska elinost, da bomo zjedinjeni pospeševali čast božjo in zveličanje nevmerjočih duš.

P. C. L.

Življenje sv. Antona Padovanskega.

P. A. M.

XIV. Poglavje.

Sv. Anton pride zopet na Laško. — Sv. Anton v Rimu in pri generalnem kapitelju v Asizu.

Kedor hoče prav presoditi življenje in delovanje kakega svetnika, ta se mora ozirati na čas, v katerem je živel, na družbo, v kateri se je gibal, in na razne razmere in okoliščine, v katerih je deloval. Saj ga ni človeka, kateri bi bil tako rekoč sam za se na svetu. Vsak je več ali menj odvisen od drugih ljudi in ti od njega. Prav posebno pa velja to o takih, ketere si je božja previdnost izvolila, da so mogočno vplivali na svoje verstnike in naslednike, kaker sta to sv. Frančišek Asiški in sv. Anton.

Vsako stoletje ima svoj poseben značaj, ki se prav kaže po duhu, načelih in naukih, po katerih ljudje žive. V glavnih potezih nam slika čas, v katerem je živel sv. Anton, neki njegov novejši životopisec (Meier) tako :

Poglavar sv. cerkve Kristusove se je bil zapel v hude boje s cesarjem Friderikom II. Ta jako zmožen pa razuzdan in terd vladar je bil prejel cesarsko krono iz roke papeža Honorija III. (1216—1227). Toda kmalu se je pokazal nezvestega, vkljub vsem svojim obljubam iz zdelo se je, da bolj ceni mohamedansko vero ko kerščansko. Sicer je hinavsko razodeval na klonjenost svojemu dobrotniku papežu, ali skrivaj je bil njegov najhujši nasprotnik. Mislil si je, da spada laška dežela po vsi

pravici pod njegovo oblast ter si je tudi prizadeval v svojo last jo dobiti. Polastiti se je hotel tudi cerkvene države.

Papežu ni ostalo drugega kaker ali bežati ali pa vdati se svojemu preganjalcu. Najboljše cerkvene dostojanstvenike je bil cesar poslal v pregnanstvo ali jih pa na sramoten način vkazal pomoriti. Več škofij na južnem Laškem je bilo brez višjih pastirjev. Saracene je našuntal, da so razdjali več kerščanskih cerkev; tudi jim je dal iz cerkvenega premoženja sezidati več novih mošej. Za svojega postranskega otroka Enza je tirjal Sardinijo ter se zarotil, da hoče to deželo papežu vgrabit. Papež je bil na ta način prisiljen cesarja iz cerkve izobčiti. Na to je priderl Friederik z veliko vojsko v cerkveno državo ter z ognjem in mečem preganjal papeževe prijatelje. Kaker se je pa on vzdignil zoper papeža tako so se zoper njega vzdignila lombardska mesta, da celo njegov lastni sin je prestopil na stran njegovih sovražnikov. Nasledek je bil grozen boj, zmešnjava, prelivanje krvi. Laška dežela je bila razcepljena na dve stran-ki, gvelfe in gibeline, papeževe in cesarske.

Časi so bili silno žalostni in razburjeni. Povsod se je šopirila hudobija, nesramnost, razuzdanost, pijančevanje in vboji. Cerkev je veliko terpela, posebno od krivovercey, ki so na njo zvrčali vso to nesrečo. Tudi duhovščina je pri ljudstvu zgubila skoraj ves vpliv, ker so bili tudi mej njo, da, celo pa samostanih mnogi taki, ki niso živeli po svojem stanu.

Lahko si toraj mislimo, skolikim veseljem sta bila sprejeta od vseh dobrih nova cerkvena redova sv. Frančiška in sv. Dominika, ki sta se ravno zarad svojega apostolskega vboštva in velike svetosti povsod naglo razširila in da je celi svet občudoval in spoštoval može, kakeršnih eden je bil sv. Anton.

Kaker so bili takrat v človeški družbi zraven velikih grešnikov tudi veliki svetniki, tako nahajamo tudi v drugih zadevah razna nasprotja. Tisto stoletje je bilo močno v sovraštvu, pa tudi močno v ljubezni; močno v grehih, pa tudi močno v pokori; bogato na hudobijah, pa bogato tudi na velikih, junaških čednostih. Najhujši boj je divjal mej kraljestvom teme in kraljestvom luči. Kralju teme se je posrečilo človeške strasti porabiti za boj proti cerkvi božji. Vender je nevesta Kristusova sv. cerkev tudi takrat vplivala na serca in misli ljudi, kaker morebiti še nikoli tako. Temu blagodejnemu vplivu cerkve je pripisati, da so se v temi npravstvene spridenosti prikazale na nebu svetosti naj-

svitlejše zvezde, katerih blišč je pregnal černe in gerde strasti.

Hudobija in spridenost je bila res velika, pa to je bilo le zunanje zlo.

Ljudje znotraj še niso bili okuženi, kaker dandenes ko brezverstvo in nenravnost vže tiči v sercu človeške družbe. Mnogo udov kerščanske družbe je bilo bolnih in gnjilih, ali seice je bilo še zdravo. Vera je bila sicer oslabela, njen blagi vpliv se je zaviral, toda vere je bilo še na svetu.

Da bi to v pepelu tlečo iskrico vere zopet užgal v velik plamen in tako razsvetlil in razgrel človeško družbo, je poklical Bog velika vstanovitelja redov Dominika in Frančiška. Ona dva in njihuni učenci so se s čudovitim vspehom latili težkega dela. Pod zastavo sv. Frančiška je stal v prvi versti boja za sv. stvar božjo sv. Anton.

Čudovito je bilo njegovo delovanje na Francoskem in v Siciliji, čudovit je bil tudi njegov vspeh na Laškem.

Ko smo tako nekoliko ogledali položaj in razmere na Laškem, bomo lažje razumeli delavnost našega svetnika.

Brat Elija je po smerti sv. Frančiška sklical za binkoštno praznike v Asiz generaljni kapitelj in to je bil vzrok, da je moral sv. Anton vže okolu velike noči zapustiti otok Siciljo. Na tem popotovanju je prišel tudi v glavno mesto kerščansko, v Rim. Takrat je bil tamkaj papež Gregor IX. Noyoizvoljeni papež je bil velik prijatelj sv. Frančiška in celega njegovega reda. On je bil namreč oni kardinalj Hugolin, ki je l. 1223 pripravil papeža Honorija slovesno in pismeno poterčiti vodilo frančiškanskega reda, katero je bil l. 1209 papež Inocencij III. le ustno poterdil. On je bil tudi pravi pokrovitelj (protektor) reda, ter ga je sè vso močjo in odločnostjo branil pred mnogimi nasprotniki in se močno veselil, ko je videl, da se red povsod lepo razvita in širi. Dobro mu je bilo torej znano, kaj je vse storil goreči služabnik božji sv. Anton na Francoskem, kako velike čudeže je delal in kako velik govornik je on.

Ko je papež zvedel, da je prišel svetnik v Rim, ga je poklical k sebi ter ga z nenavadnimi dokazi spoštovanja in ljubezni sprejel. Serčno je želel, da bi svetnik enkrat v pričo njega pridigal. Ponižni sin sv. Frančiška je rad vstregel tej želji ter večkrat pridigal v pričo papeža in kardinaljev.

Vsi so ga poslušali ne le iz radovednosti, temuč z vedno večo pobožnostjo. Občudovali so njega neverjetno dober spomin,

prijetnost in prešinljivost njegovega glasu, temeljitost njegovih dokazov, izbranost njegovih besed. Enkrat je bil papež tako navdušen in prevzet, da je vskliknil znane besede: „Anton je skrinja zaveze obeh testamentov in zakladnica sv. pisma“.

Pri teh pridigah, ketere je imel svetnik na svojem popotovanju v Rimu, se je Najvišjemu dopadlo enkrat poyeličati svojega zvestega služabnika s čudežem, s kakeršnim ga je bil vže pove-ličal na Francoskem. Njegova velika svetost in nenavadni govorniški dar je privabil toliko ljudstva iz vseh krajev sveta v Rim, da je bila največa cerkev na svetu, sv. Petra cerkev, napolnjena. Mnogo je prišlo tudi takih, ki niso razumeli laškega jezika, da bi vsaj videli slavnega čudodelnika; toda niso ga le videli in slišali, temuč tudi razumeli.

Sv. Anton stopi na pridiznico in govori v laškem jeziku. Bog pa zopet ponovi čndež binkoštnega praznika. Po moči sv. Duha je čudovitega pridigarja vsaki tako natančno in dobro razumel, kaker bi govoril v materinem jeziku vsaketerega. Sterme so ljudje, kaker v apostoljskih časih, eden drugega gledali in popraševali: „Ali ni ta Portugiz? Kako to, da ga slišimo govoriti vsaki k svojem jeziku?“ Čeravno se je svetnik le kratek čas v Rimu mudil, se je bil vender vsim močno prikupil. Učeni ljudje so ga spoštovali zavoljo njegove velike učenosti; mogočni so se ga bali zarad njegove nevstrašenosti; priprosti ljudje so ga ljubili zarad njegove ponižnosti in prijaznosti. Ko je Rim zapustil, ga je marsiketeri blagoslavljal, marsiketeri je točil za njim solze.

Srečno je prišel sv. Anton v Asiz, kjer se je bilo zbralo vže mnogo provincijaljev in kustosov. Volitev novega redovnega generalja je bila 6. junija. Izvoljen je bil brat Elija, ki je vže od smerti sv. Frančiška nadalje vodil kot vikar celi red. Od začetka se je zdelo, da Elija ne bo sprejel te visoke in odgovornosti polne službe; izgovarjal se je tudi, da ni zmožen nositi tolikega bremena. Ko so ga pa zbrani sobratje le silili in prosili ter mu tudi več prostosti privolili, se je vdal. Sv. Anton je bil pri tem kapiteljnu izvoljen za provincijalja provincije Romanje. To je ravno tista provincija, v katero ga je bil pred šestimi leti iz usmiljenja sprejel pater Gracijan in v kateri se je na gori sv. Pavla pokazala njegova velika spokornost in ponižnost. Iz pokorščine je sprejel težavno službo.

V treh letih je vse samostane sobi izročene pokrajine obi-

skal in povsod z velikim vspedom pridigal. Bog pa je njegove besede s čudeži poterjeval. Njegov tovariš na potu je bil blaženi Lukež iz Padove, njegov zvesti pasnemovalec v čednosti in svetosti ter tudi vredni naslednik v provincijalatu.

XV. Poglavlje.

Sv. Anton v Rimini. — Spreobrnjenje Bonvilla. —

Svetnik zavžije zastrupljeno jed. —

Redovna okrajina Romanja, ki je bila začetka junija l. 1227 pri generaljnem kapiteljnu izročena v vodstvo sv. Antonu, je bilo jako obširna ter se je raztezala po cisalpinski Galiji, Rimini, Benečanskem in sosednih krajih. On je bil mož za te kraje prav na mestu. Zakaj ravno po teh krajih se je mogočno šopirilo krivoverstvo Valjdenzov in Aljbigenzov, ketere je sv. Anton vže na Francoskem s tolikim vspedom preganjal in zatiral. Ljudstvo je bilo po krivoverskih zapeljivcih napolnjeno s sovraštvom proti sv. cerkvi in njenim služabnikom, nšesa in serce je imelo zaperto za vsaki dober nauk in opomin gorečih katoliških pridigarjev.

Eno najbolj okuženih mest je bilo mesto Rimini. Ker je bila tamkaj nesreča in stiska največa, se je sv. Anton najpoprej tja obrnil. Dobro so poznali prebivalci tega mesta, vsaj po govorici, kako mogočno „kladivo krivovercev“ je naš svetnik. Dobri so se silno veselili in nesterpno čakali njegov prihod. Krivoverci so se pa močno prestrašili, ko so zvedeli, da se bliža sveti služabnik božji. Mnogi od njih so mu šli naproti in ko so se vernili, so enoglasno zaterjevali, da Antonu ni kos noben nasprotnik. Krivoverski učeniki so bili tudi prepričani, da ne bodo nič opravili ter so zaradi tega sklenili, ne poslušati pridig sv. Antona. Tudi ljudstvu so na vso moč prigovarjali, naj tako stori. To prizadevanje krivovercev ni bilo brez vspeha.

Po drugih mestih je imel sv. pridigar Anton toliko poslušalcev, da so bile celo največe cerkve premajhine, v Rimini se pa skoraj nihče ni zanj zmenil. Tudi verni katoličani so ga zapustili, ker so se bali derznih krivovercev. Le mala peščica starih ženic in sivih starčkov je sedela okrog pridiznice.

Svetnika tako obnašanje ni prav nič zbegalo. Kar je bil pričel v čast božjo, tega ni opustil zaradi človeške hudobije. Svojim pičlim poslušalcem je s toliko vnemo oznanjeval svete resnice,

da so bili vsi prevzeti in polni navdušenja za sv. pridigarja. Ljudje so kmalu spremenili svoje mnenje in mnogi so sklenili iti k naslednji pridigi. Vodje krivovercev so sprevideli, da popolnoma propadejo, ako prične sv. Anton ljudstvu govoriti, ter so ga zaradi tega sklenili skrivaj vmoriti. Toda svetnik je o pravem čase zvedel za ta grozni naklep. Vbežal je toraj na neki skrit kraj in ostal tamkaj več dni. Ostro se je postil in pokoril ter neprenehoma prosil Boga, naj se vsmili teh terdovratnih ljudi ter jih zopet pripelje v pravo cerkev Kristusovo. Ko se je bil tako z molitvijo pokrepčal in z Bogom posvetoval, se je zopet brez strahu očitno pokazal prebivalcem mesta. Kmalu je bila okrog njega velika množica ljudi, eni iz spoštovanja, drugi iz radovednosti, tretji iz hudobnega namena. Svetnik pa zdaj ni krenil v nobeno cerkev, temuč naravnost je šel proti obrežju adrijanskega morja. Tamkaj, kjer se reka Marekija zliva v morje, obstoji in zakliče sè svojim prešinjlivim glasom: „Pridite ve sicer za nauk nesposobne ribe in poslušajte besedo božjo, ker je nočejo poslušati terdovratni krivoverci.“ Komaj je to izgovoril, pa je priplaval tolika množica velikih, srednjih in majhnih rib k bregu, da jih toliko ni bilo še nikedar videti ne v tem morju ne v tej reki. Vse so molile glave iz vode in vse so bile v najlepšem redu in miru pazljivo obrnjene k sv. Antonu. Spredej blizu brega so bile male ribice, za njimi srednje in za temi, kjer je bila voda globokeja, večje ribe.

Ko so bile vse v takem redu vverščene, začne svetnik slovesno pridigati: „Drage ribe, pravi, sestrice moje! Ve se morate svojemu stvarniku na vso moč hvaležne skazovati, da vam je odkazal tako lepo stanovanje. Ve imate, kaker želite, sladko in slano vodo in tudi mnoga skrivališča vam je dal, da se morete skriti pred nevihto. Dal vam je dalje čist in skoraj nepregleden živelj in jedi za živež. Ko vas je vaš ljubi in dobrotljivi stvarnik v življenje poklical, vam je dal povelje rasti in se množiti in k temu vas je blagoslovil. Ko je prišla vesoljna povodenj in so vse druge živali poginile, je Bog edino vas ohranil brez škode. Dal vam je plavoti, da ž njimi plavate, kamer vam je ljubo. Vam je bilo odmenjeno preroka Jona po božjem povelju ohraniti in ga čez tri dni zdravega in čverstega na suho vreči. Prinesle ste našemu Gospodu Jezusu Kristusu denar, ko v svojem vboštvu ni imel toliko, da bi bil mogel davek plačati. Ve ste bile živež večnemu kralju Jezusu Kristusu pred vstajenjem in po posebni

skrivnosti tudi po njegovem vstajenju. Zaradi vsega tega morate Boga hvaliti in častiti, kateri vam je pred drugimi stvarmi take in tolike dobrote in prednosti podaril“. Na te in enake besede in nauke sv. Antona so začele ribe usta odpirati in z glavami kimati, da bi s takimi znamenji svojega spoštovanja Boga hvalile, kaker jim je bilo ravno mogoče. Ko je svetnik videl, kako močno ribe spoštujejo Boga svojega stvarnika, se je v duhu veselil in je glasno rekel: „Hvaljen bodi večni Bog, ker ga ribe v vodi bolj častijo, kaker krivoverci, in ker neumne živali njegov glas bolj poslušajo, kaker neverni ljudje!“ Koliker dalj časa pa je sv. Anton pridigal, toliko bolj je tudi število rib rastlo in nobena se ni premaknila z mesta, kjer je bila, dokler ni svetnik vseh blagoslovil in jim rekel vmekniti se.

Ko se je ta čudež zgodil, so začeli ljudje iz mesta skupaj vreti in mej njimi so prišli tudi krivoverci. Ko so ti tako poseben in imeniten čudež videli, so vsi skesanega serca padli k nogam sv. Antona. On pa je nemudoma pričel govoriti o katoliški veri in jo tako vzvišeno razlagati, da so se krivoverci spreobrnili in se vernili v pravo cerkev Kristusovo. Vse dobre katoličane pa je to močno okrepčalo in v veri poterdilo ter se sv. veseljem napolnilo.¹⁾

Na tistem mestu, kjer je sv. Anton pridigal, so pozneje v večni spomin velikega čudeža sezidali lepo kapelico. Ker se pa morje v onem kraju vedno polagoma odmika, stoji kapelica zdaj nekoliko bolj oddaljena od obrežja. Mnogo krivovercev se je po tem čudežnem dogodku spreobrnilo, ali mnogi so vendar še ostali terdovratni. Mej temi je bil neki vitez Bonvillo, jako razuzdan človek in vže trideset let krivoveren. Ta ni hotel verjeti, da bi bili čudeži sploh mogoči, ter je zato tudi čudežno pridigo sv. Antona, katero je deržal ribam, pripisoval natornim vzrokom ter govoril, da je svetnik toliko rib le s kako dobro vado k sebi privabil. Oropati je hotel sv. Antona spoštovanja pri ljudeh in zahteval od njega enak čudež kaker oni Giald v mestu Burž, o katerem smo vže slišali v 9. poglavji. Tudi v tem slučaju je bil osel pokoren božjemu povelju in terdovraten krivoverec Bonvillo se je krivoverstvu odpovedal ter postal velik spokornik. Na mestu, kjer se je zgodil ta čudež, stoji kamenit steber in čedna kapelica.

¹⁾ Gl „Cvetje“ I. letnik str. 262.

Človek bi mislil, da so morali taki nenavadni čudežni dogodki vsem krivovercem oči odpreti in jih spreobrniti. Mnogo jih je res poslušalo klic milosti božje, ali mnogi so ostali zakerknjeni ter so svetnika na vso moč sovražili. Kaker farizeji ob času Kristusovem so govorili tudi ti nasprotniki sv. Duha: „Kaj hočemo začeti? Ta človek, Anton, dela očitna znamenja in čudeže. Vmoriti ga moramo, drugače pojde vse ljudstvo za njim“

Ker mu niso mogli od druge strani škodovati, so ga sklenili s poti spraviti na takrat ne prav redek način; sklenili so ga zastrupiti. Toda tudi zdaj je varovala roka božja svojega služabnika in vničila peklenski naklep zarotnikov.

V tistih časih je bila gostoljubnost splošno visoko cenjena. Na to lepo navado so zviti sovražniki svetnikovi zidali svoj morilni naklep. Z največo vljudnostjo in prijaznostjo so ga povabili k obedu. Sv. Anton sicer ni bil prijatelj velikih pojedin, vendar je vabilo sprejel, ker je upal, da bo imel pri tem priložnost ljudi kaj podučiti. Gotovo mu je bil pred očmi tudi zgled Zveličarja, ki je tudi z grešniki in coljnarji pri mizi sedel. Komaj pa prinesejo jedi na mizo, ko je Bog svojega gorečega služabnika razsvetlil ter mu dal spoznati, da so jedi zastrupljene. Svetnik je ostal vendar popolnoma miren. Še le ko so ga silili naj zajme in je, odkrije on prav ljubeznjivo svojim sovražnikom njih černo skrivnost. Ti so bili sicer osupnjeni, da se je tako razodela njih hudobija, ali spreobrnili se le niso. Z nesramno prederznostjo so mu rekli: „To smo storili ne zaradi tega, da bi te vmorili ali kaj hudega storili, temuč le zaradi tega, da bi počastili sv. evangelij, ki ga ti oznanjuješ. Kristus je namreč obljubil apostelnom, da jim ne bo nič škodilo, ako bodo kaj strupenega vžili. Ako ti ne maraš za te strupene jedi, priznavaš sam, da ne veruješ v evangelij, ki ga drugim oznanjuješ“.

Na te hudobne in zaničevalne besede, se svetnik oberne k Bogu ter pravi: „Poleg onih od vas navedenih so v evangeliju tudi te besede: Ne skušaj Gospoda, svojega Boga. In le ker Bog ni hotel vstaviti za ta primerljaj navadnega teka narave, mi je on razodel vaš hudobni naklep. To razodenje bi moralo vže zadostiti, da osramoti vašo hudobijo in mene opraviči. Ker me pa na ta način tako silite, sem skoraj primoran, vžiti od zastrupljenih jedi. Pripravljen sem k temu pa le pod tem pogojem, da mi zvesto in brez goljufije obljubite odpovedati se krivoverstvu in sprejeti pravo vero, ako mi strup ne bo nič škodil?“

Krivoverci se niso mogli odtegniti, da bi ne bili sprejeli tega pogoja. Svetnik napravi na to čez jedi znamenje sv. križa ter jih zavžije brez vsake škode. Zaslepljenim krivovercem je ta veliki čudež oči odperl, da so zapustili zmoto in vsi skesani zopet stopili v pravo cerkev. Mesto, ki je bilo poprej sprideno in hudobno kaker nekedaj Babilon in Ninive, je bilo po vneti delavnosti sv. Antona kaker prenovljeno. Spolnile so se nad njim besede sv. pisma: „Bog ga je bil postavil ljudstvu v spreobrnjenje, in je potrebil gnjusnobo hudobije.“ (Sir. 49, 3.)

XVI. Poglavje.

Sv. Anton na potu. — V Ogleju, Terstu, Gorici. — Kmetič z mrtvim sinom.

Popolna zmaga svetnikova nad zapeljanimi meščani v Rimini, mu je pridobila veliko, neomejeno zaupanje in spoštovanje. Ko je pa bilo velikansko delo dokončano, volkovi v krotke ovčice, sovražniki sv. cerkve v njene dobre otroke spremenjeni, se je spomnil besed, ketere je božji učenik Jezus Kristus sam sebi govoril: „Jaz moram tudi drugim mestam oznanjevati evangelij.“ Zapustil je toraj spreobrnjeno mesto Rimini ter šel najberž skozi Raveno proti Ogleju in Terstu.

Lepi vspeh, ki ga je povsod dosegel, ni bil toliko sad njegove velike govorniške zmožnosti, temuč mnogo bolj sad njegove ponižnosti, njegove stanovitne molitve, njegove angeljske nedolžnosti in svetosti. Nikedar se on ni zanašal na svoj bogati talent, temuč le na milost božjo. To spričuje lepa molitev, katero je sam zložil in molil pred vsako pridigo. Kaker jo je zapisal sv. Bonaventura se glasi: „O luč sveta, neskončni Bog, večni oče, delivec modrosti in znanja in neizrekljivi dobitnik vseh nebeških darov, ki veš vse reči preden so vstvarjene, ki vstvarjaš luč in temo in jo napravljaš v ostri meč, da pokažeš moč svoje besede: stori moj jezik ostro puščico, da bo zvesto oznanjeval tvoje čudeže. Položi tvojega duha v moje serce, da spozna, v mojo dušo, da ohrani, v mojo vest, da premisli. Ljubeče, posvečujoče, milo, vsmiljeno in dobrotljivo me razsvetluj s svojo milostjo. Vhod in izhod mojih čutov in misli uči, vodi in krepečaj. Tvoja roka naj me vodi dokonca. Svēt Najvišjega naj mi pomaga s svojo neskončno modrostjo in usmiljenjem.“ Amen. Ko je bil sv. Anton veliko dobrega storil v Ogleju, je šel v Terst. Tudi tukaj je spremljal božji blagoslov

njegov trud. Mir in edinost se je povernila mej družine in sosede, krivično blago se je vernilo; pohujšanje odstranilo. Stanoviten spominik si je napravil svetnik v mestu s tem, da je tukaj postavil samostan, prvi samostan manjših bratov v teh krajih. Še dandenes stoji tamkaj kapelica, ki se imenuje „celica sv. Antona.“

Iz Tersta je vodil duh božji svetnika v Goriško deželo. To je vladal takrat nje lastni grof. Najberž ga je bil grof sam poklical ter mu tudi dal dovolj pripomočkov, da je mogel sezidati samostan sv. Katarine, ki še dandenes stoji, dasi niso več redovniki noter.

Vender povsod ljudje niso sprejeli svetnika s tolikim veseljem in poštovanjem. Mej tem ko ga je ljudstvo sicer tako rado poslušalo, kaker priprosto judovsko ljudstvo našega Zveličarja, ga je Vidmu (Udine) cela druhal postopačev le sè zaničevanjem in zasramovanjem sprejela. Sv. Anton je splezal na drevo, da bi od tamkaj ljudstvu pridigal. Ljudje, ki v pripostem redovniku niso spoznali čudodelnega pridigarja „kladiva krivovercev“, so začeli tako kričati in razsajati, da je moral svetnik vmolkniti. Sv. Anton ni poskušal v drugič, temuč otresel je prah od svojih nog in odešel, po nauku sv. očeta Frančiška: „Ako vas ne sprejmejo, bežite v drugo deželo in delajte tamkaj pokoro z božjim blagoslovom“. To nekaj posebno in naglo ravnanje svetnikovo ni ostalo brez dobrih nasledkov. Komaj so bili Videmčani zvedeli, kako svetega moža so od sebe odgnali, so bili vsi močno žalostni in poterti. Na vso moč so si pozneje prizadevali, popraviti storjeno krivico. Njemu na čast so pozneje tudi sezidali lepo kapelico in še dandenes je svetnik pri njih v največi časti. Da se tako rekoč ohrani večen spomin na njih dolg in krivico, imajo navado slikati sv. Antona, ko na drevesu sede pridiga.

Sv. Anton je prišel potem v Džemono. Sprejem je bil veliko lepši ko v Vidmu. Z gorečnostjo je torej pridigal in ljudstvo ga je rado poslušalo. Sezidal je tudi tukaj cerkev v čast Materi božji in samostan za svoje sobrate. Pri zidanju samostana se je zgodil čudež, ki mora vsakega zasmehovalca svetih reči sè strahom napolniti.

Svetnik je pričel sè zidanjem samostana v trdnem zupanju na božjo pomoč in dobre roke pobožnega ljudstva. Prosil je miloščinjo pri vsakem. Kedor je imel premoženje, je dal kaj denarja, drugi so delali tlako. Delo je dobro vspevalo, ko nekega dne pripelje mimo neki kmetič voz, ki sta ga vlekla dva močna

vola. Voz je bil prazen, le sin kmetov je spal na njem. Svetnik stopi k možu ter ga prav lepo prosi naj, naloži na voz par kamenov ter pelje na določeni prostor. Voznik ni bil nič kaj pri dobri volji, skremži obraz ter pravi, da njegove prošnje ne more vslišati, ker pelje mertvo truplo nagle smerti vmerlega mladeniča na pokopališče. Delal se je pri tem po sili žalostnega in kazal na spečega sina. Sv. Anton mu reče na to laž s povdarkom: „Naj pa bo, kaker praviš. Pelji naprej z božjem imenu.“

Ko je lažnjivi kmetič z vozom krenil v ovinku, da ga svetnik ni mogel več videti, je šel smeje k spečemu, da bi ga zbudil in mu povedal, kako je opeharil svetnika. Glasno pokliče sinu, pa ta ga ne sliši. Pokliče ga v drugič, pa ni nobenega odgovora. Zdaj ga prične drezati, stresati, pa vse zastonj. Z grozo je kmet poznal, da je iz laži postala resnica. Mladenič je bil mertev. Spoznal je svojo krivico ter glasno jokajoč stal pri mertvem sinu. Slednjič se le oserči, gre nazaj k svetniku, pade pred njim na kolena, mu pove kazen božjo ter ga prosi, naj se ga vsmili in mu pomaga. Dobri sv. Anton gre s skesanim možem k vozu nazaj. Mej potjo ga uči in opominja, naj zahvali Boga, da je spoznal svoj greh. Ko sta prišla do merliča, napravi svetnik čezenj znamenje sv. križa in goreče prosi božje pomoči. Življenje se je povernilo in mladenič se vzdigne. Lahko si mislimo, kako je tolik čudež ne samo tega kmeta, temuč tudi vse prebivalce mesta spodbudil, da so se na vso moč trudili, da sezidajo samostan.

V Džemoni, kjer se je zgodil ta čudež, sv. Antona ljudje močno časte. V mestu je tudi kapelica, katero so sezidali meščani v zahvalo za dobrote od njega prejete. Iz Džemone je popotoval sveti Anton v Benetke. Ko se je sv. oče Frančišek l. 1220 vračal iz sv. dežele in prišel v to mesto, je bil pustil na otoku, ki se še dandenes imenuje sv. Frančiška v puščavi, nekoliko svojih duhovnih sinov. Te manjše brate, ki so v sveti samoti silno lepo in vzgledno živeli je obiskal sv. Anton. Sè svojo prijazno ljubeznjivostjo jim je pridobil marsiketerega dobrotnika in prijatelja, mej katerimi je bil posebno plemeniti Benečan Jakob Mikeli, ki je sezidal tudi cerkvico v čast sv. Frančišku. Po svoji smerti jim je zapustil vse svoje premoženje, tako da so mogli postaviti lep in primeren samostan. Neki prav poseben blagoslov sv. Frančiška in sv. Antona je nad tem krajem miru in svetosti. Zakaj ko je laška vlada mnogo mnogo samostanov

zaterla in vničila, tega se vender ni lotila. Kako živo je spominu in v srcih blagih Benečanov veliki in sveti pridigar Anton dandenes, priča nam dovelj vže samo to, da so mn na raznih krajih mesta postavili nad dvajset cerkvic, kapelic in altarjev.

Sv. Ludovik,

škof, spoznavavec prvega reda sv. Frančiška.

P. C. L.

14. Poglavje.

Kako je Bog tiste očitno kaznoval, ki so čudeže svetega Ludovika zasmehovali.

Kaker se dandenes najdejo taki brezbožni kristijani, če jih smemo kristijane imenovati, ki se v svoji lahkomiselnosti ali prav za prav brezbožni hudobnosti iz vsega svetega in Bogu dopadljivega norčujejo, tako so se tudi v tistem času, ko je sveti Ludovik živel in po smerti tolikanj čudežev storil, neketeri našli, ki so se iz njegove pobožnosti norčevali in njegove čudeže v posmeh postavljali. Pa vsegamogočni Bog, kateremu je lastno, da človeka s tem kaznuje, v čemer se je pregrešil, je tudi te zaničevalce in posmehovalce ravno s čudeži kaznoval, kaker bomo videli iz sledečih dogodkov.

V Marselji je živela neka malopridna ženska z imenom Gaufrida, ona ni verovala na čudeže, ki so se na priprošnjo svetega Ludovika tako pogosto godili, in zraven je bila še tako prederzna, da jih je očitno smešila in zasmehovala tiste, ki so svetega Ludovika grob obiskavali in mu obljubljene darove donašali. Nekega dne, ko je dve svojih sorodnic videla klečati pri svetnikovem grobu, se je še posebno zaničljivo s to pobožnostjo norčevala in mej drugim tako le prederzno govorila: „Frančiškani so tega človeka za svetnika razglasili, češ da čudeže dela, pa to vse vkup nič ni, razen da mnogo sveč in drugih dragocenih darov dobivajo. Tudi ve dve ste tako nespametni, da to verujete in se temu človeku priporočujete. Jaz pa ničesar ne verujem, niti da je tako svet, niti da čudeže dela, in mu zaradi tega nigdar ne bom nič v

daru nesla in tudi priporočevala se mu nигdar ne bom“. One dve sorodnici ste se zavzele slišavši tako bogokletno govorjenje in posvarile ste jo resno, naj nikar tako brezbožno ne govori, da je Bog očitno ne kaznuje. Pa brezbožna ženska se ni zmenila za to prijazno opominjevanje, mariveč je v svoji prederznosti še to pristavila: „Ako je Ludovik resnično svetnik v nebesih in je tako mogočen, kakeršnega razupivajo, me bo Bog gotovo kaznoval za to, kar sem poprej in ravno kar o njem zaničljivega govorila. Če bom tedaj v treh dneh oslepela, in se bo moj obraz gerdo spačil ter me bodo take bolečine v glavi napadle, da še spati ne bom mogla, potem se bom tudi jaz o njegovi svetosti prepričala.“ Pa prederznica je bridko plačala to svoje nespametno in bogokletno govorjenje, ker je Bog takoj pokazal, kako se on poteguje za čast svojih svetnikov. Ko je namreč tretji dan napočil, so nejeverno Gaufrido začele strašno oči boleti in bolečina je bila toliko grozna, da sta ji obe očesi iz glave stopili. Kmalu potem se ji je glava nekako vsa zvila in obraz tako skremžil, da je bil vsemu bolj podoben, kaker človeškemu obrazu. Zdaj je reva spoznala, kako močno se je pregrešila z bogokletnim svojim govorjenjem, bridko je začela svojo pregreho obžalovati in objokovati, ter je Boga prosila in svetega Ludovika, naj bi ji storjeno hudobijo odpustita. Obljubila je tudi, da hoče dano pohujšanje po svoji moči popraviti in spokorno romati do groba svetega Ludovika ter ga prositi, da bi po njegovi mogočni priprošnji bila rešena zasluženih kazni. Bog je v svoji neskončni milosti njeno prošnjo vslišal, povernilo se ji je poprešnje zdravje, samo na desnem očesu je slepa ostala, da bi tako bila živa priča o svetosti in mogočni priprošnji svetega Ludovika.

Neka druga ženska, Beatriče iz Aureole, se je tudi norčevala iz tistih, ki so se svetemu Ludoviku priporočevali, razne darove na njegov grob nosili in obljubljene spominike nanj pokladali. Neki dar pa, ko se je po navadi norčevala in se zaradi svoje nevere očitno ponašala, je prišla v svoje stanovanje in ko je kruh za kosilo rezala, ji nož spodersne in se globoko v perst zasadil. V tem pa je spoznala, da jo je Božja roka kaznovala zavoljo njenega zaničljivega govorjenja. Obžalovala je tudi ona svojo pregrešno zaslepljenost in goreče je klicala svetega Ludovika na pomoč ter mu obljubila, da bo na njegov grob voščen perst darovala, ako ozdravi. Tudi njo je sveti Ludovik čudežno takoj ozdravil, velika rana se je na enkrat tako zacelila, da se nič ni poznalo.

Viljem od Mosate se je tudi šalil s čudeži našega svetnika in je neki dan nepremišljeno rekel: „Zdaj ne potrebujemo več drugih svetnikov, ko Ludovik take čudeže dela“. Božja kazni ni izostala za tako pregrešno govorjenje; komaj je te zaničevalne besede izgovoril, pa so se mu usta tako razširila, da ni bil več v stanu nobene besede razločno pregovoriti in iz desnega očesa mu je začela teči neka ostudna in smerdeča sôkervica, kar mu je hude bolečine narejalo. Devet dni je nesrečnež te hude bolečine prenašal, naposled se je pa ves skesan k svetemu Ludoviku zatekel in ga odpuščanja prosil. Obljubil je, da na njegov grob ponese voščeno glavo, ako bodo njegove prošnje vslisane naše. Tudi njega se je sveti Ludovik usmilil ter mu zdravje povernil.

Kako resnične so besede svetega pisma, ki pravijo, da se z Bogom ni šaliti! To smo očitno videli pri teh nesrečnih, ki so v posmeh postavljali svetega Ludovika in njegove čudeže, in s tem naravnost žalili tudi Boga, ki je te čudeže delal. Takih prederznežev se tudi dandenes mnogo nahaja in to so mej drugimi tudi vsi tisti, kateri duhovnike, namestnike Božje, tako radi gerde in zasmehujejo, da bi jih tako ob spoštovanje, zaupanje in veljavnost pri ljudeh pripravili. Tudi tisti so v njih številu, kateri nespametno in nepremišljeno govorijo o cerkvenih obredih, zapovedih ali verskih resnicah. Kedor pa cerkvene nauke in obrede zaničuje in zamuje, zamuje tudi cerkev samo, ki je je vpeljala, če pa kedo cerkev Kristusovo zamuje, on ni več njen pravi ud, ako se tudi po unanem h katoliški veri spoznava. Ne poslušaj torej takih brezbožnih hudobnežev, ne priteruj jim; še manj pa govori, kaker oni. Spominjaj se besed svetega Duha: Ne dotikajte se mojih maziljencev.

15. *Poglavje.*

Ludovika slovesno svetnikom prištejejo.

Mnogi in veliki čudeži, s katerimi je Bog svojega služabnika povelečeval in z njimi njegovo svetost svetu razodeval, so vernike vedno bolj spodbujali, da so se mu priporočevali in serčno želeli, da bi ga sveta cerkev mej svetnike prištela. V prvi versti pa so to želeli prebivalci mesta Tulusa, ki so imeli to posebno srečo, da je v tem mestu, akoravno le za malo časa, škof bil. Nič menj je to pričakovalo tudi mesto Marselja, katero mesto si je izbral, da bi v njem počivalo njegovo truplo. Te dve

mesti tedaj sta se najpervo za to potegovali in odposlali sta odlične zastopnike v Rim k svetemu četu s prošnjo, naj bi škofa Ludovika slovesno mej svetnike vverstili. Pridružil se je tej prošnji tudi Neapolitanski kralj Robert, brat Ludovikov, kaker tudi francoski, ogerski in aragonski kralji, ki so bili vsi njegovi sorodniki, in red svetega Frančiška, ki je imel to prednost, ta dragi biser v svoji sredi imeti.

Na stolu svetega Petra je sedel takrat še papež Bonifacij VIII, ki je Ludovika osebno poznal in se je sam o njegovih izrednih čednosti pripričal. Tudi on je zavoljo tega želel, da bi Ludovika za svetnika razglasil in naročil je dotičnemu cerkvenemu odseku to stvar strogo in na tanko preiskati, kaker je to sveta cerkev vedno v navadi imela storiti, da bi se ji potem ne očitalo, da je bolj ozir jemala na imenitnost in čast rodovine kaker pa ne zaslužnje. Ko se je tako preiskovanje pričelo, je pa papež vmerl in na njegovo mesto je bil izvoljen Benedikt XI, ki je pa le nekaj mesecev cerkev vladal in tega vprašanja rešiti ni mogel. Se vso gorečnostjo pa se je tega poprijel njegov naslednik, papež Klemen V, posebno ko so ga za to v novič prosili škofje iz Provanse in iz drugih francoskih okrajin, ter je dvema škofoma naročil, da se sodniško preiščete čednosti, ki so kinčale Ludovika v življenju, in čudeži, kateri so se po njegovi smrti na njegovo priprošnjo godili. Škofa sta vse na tanko preiskala in vestno sporočila Kristusovemu namestniku, ki je potem daljno preiskovanje izročil kardinalskemu zboru. Mej tem pa je Klemen V. vmerl in sledil mu je Janez XXII, ki je bil Jakob ož Euse nekdanji Ludovikov izgojitelj in učitelj, in ta se je močno prizadeval, da bi se želja vernega ljudstva, kraljev in škofov izpolnila. Zapovedal je tedaj kardinalskemu odboru, da naj preiskovanje nadaljuje in svojo sodbo izreče. Po dolgem in natančnem preiskovanju so naposled ti sodniki sodbo izrekli, da namreč ni nobene ovire Ludovika mej svetnike prišteti, ker so njegove čednosti bile v resnici junaške in izredne, ki so se mogle le v svetem čloyaku izražati, in ker so bili čudeži tako resnični in veliki, da se ne more o njih dvojiti. Na tako sodbo cerkvenega kardinalskega zbora je tedaj papež Janez XXII, ki je takrat v Avinjonu bival, 7. aprila 1317, obdan od mnogih kardinaljev in drugih cerkvenih odličnikov slovesno izrekel, da je škof in spoznavalec Ludovik mej svetnike prištet in se ima tako častiti, kaker se to tistim spodobi, kateri z Bogom v nebesih kraljujejo

Veliko veselje je zavladalo po vsem svetu in velika navdušenost je napolnjevala vsih pravovernih serca, ko so v svetem Ludoviku dobili tako mogočnega priprošnjika pri Bogu.

Sv. oče papež Janez XXII je pri tej veseli priložnosti v raznih pismih, ketera je zlasti sorodnikom svetega Ludovika pisal, čestital zavoljo te velike sreče in časti, da imajo v svojem sorodstvu tako imenitnega svetnika Božjega. Pisal pa je v tem smislu bratoma svetega Ludovika, namreč Robertu, kralju Sicilije, in Filipu knezu v Tarantu, sestrama Klemenciji in Mariji, katerih prva je bila omožena s Filipom francoskim kraljem, druge pa s Sencijem, kraljem Majorke. Enako jo tudi čestital kraljici Sanciji, ženi Robertovi, Kandidi kneginji Borgonjski in Jovani, kraljici Armenijski. Najbolj znamenito je pa pismo, katero je Kristusov namestnik pisal materi svetega Ludovika, kraljici Mariji, ketera je to redko srečo imela, da je svojega lastnega sinu videla v oltar postavljenega in ko svetnika slavljenega, kar se je pozneje zgodilo tudi presrečni materi svetega Alojzija, ki je bil tako podoben svetemu Ludoviku. Naj to pismo tukaj pridenemo zlasti v spodbujo kerščanskih mater, da bodo tudi one svoje otroke že v mladih letih vzgojevale za nebesa in jih učile hoditi po potih Gospodovih. Pismo se je pa glasilo tako le:

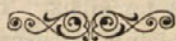
„Ljubljeni hčeri v Kristusu, Mariji kraljici Sicilije!

Po vsi pravici se moreš veseliti, ljubljena hči, da je tvoj lastni sin, ko je že svetu vmerl, zaslužil živeti v Gospodu svojem Bogu in se preseliti v sveta nebesa, da tamkaj stanuje v bivališčih Gospodovih. Raduj se in prepevaj hvalivne pesmi, da si porodila angelja v človeški podobi, kateri se zdaj z nebeškimi angeljci v raju raduje. Res neizmerno naj bo tvoje veselje, ko smeš imenovati svojega sinu njega, ki se bo iz nebes na te oziral in za te pri Bogu prosil.

Ta tvoj sin svetega spomina, Ludovik škof Tuluški, je. kterege je Bog v svoji neskončni dobroti s toliko čednostmi obdabil, z mnogimi čudeži povečal in k sebi v nebesa postavil, da tamkaj z njim sedi na kraljevim nebeškim tronu okinčan s kraljevo večno krono. Največa naša želja je bila, da bi ga v zahvalo za njegove velike čednosti tudi že tukaj na zemlji slavili in ga spodobno častili in zavoljo tega smo ga s porazumljenjem in posvetovanjem celega kardinaljskega zbora pretekli četrtek slovesno mej svetnike prištel. Izvolili smo si v to veseli velikonočni čas, da bi se njega veselje še pomnožilo s tem činom.

Veseli se naj tvoje materino serce v Gospodu in ga naj hvali za toliko milost, s katero se je na te ozerl in te napolnil z njeno sladkostjo. Potrudi se, te prosimo, de boš živela po duhu tvojega svetega sinu in posnemela njegove čednosti ter tako vredna postaneš, ž njim se enkrat v nebeškem kraljestvu vese. liti itd“.

Kaj ne, ljube slovenske matere, da skoraj zavirate presrečno mater svetega Ludovika; pa ne zavidajte je tolikanj, mariveč jo posnemajte pri izreji otrok, ki vam jih je Bog izročil, da jih zanj izredite. O le pomislite dobro in zapišite si v serce, da so vaši otroci Božja last, in da jih bo Bog nekedaj nedolžne in neomadežane tirjal iz vaših rok. Skerbno in goreče jih tedaj za Boga izreajte, strah Božji jim v mlada serca vcepite, vadite jih v gorečnosti za molitev, v obiskovanju službe Božje, v prejetanju svetih zakramentov, in dajajte jim v vsem tem tudi lep zgled. Ako bodete svoje otroke tako izrejale, bodo časno in večno srečni in ž njimi se bodete tudi v enkrat v nebesih veselile.

Za mesečni shod tretjega reda.

Zatajuj svoja ušesa.

Hudobni svet, bogastvo in grešno razveseljevanje zelo odvrča od dobrega in vleče v greh, in ravno zato je toliko puščavnikov in redovnikov zapustilo svet in kar jim je svet ponujal, da bi se namreč bolj lahko greha varovali. Tudi ti, blagovoljni tretjerednik, si stopil, tudi ti bogoljubna tretjerednica, si stopila v tretji red, da bi ne bila toliko navezana na svet in časne reči, in da bi se lažje varovala greha, lažje se zveličala. Ali, ke bi šel v največo puščavo, ali doma bil vedno zapert, vender nosiš zmirom sabo reči, ki te morejo tudi v tretjem redu zapeljati v greh. Mej te reči spadajo tudi svoja ušesa. Keder deli mašnik bolniku zakrament svetega poslednjega olja, ga mazili tudi na ušesih in prosi Boga, da naj mu odpusti, kar je grešil z ušesi. Toraj tudi z useši lahko grešiš, namreč ako poslušáš reči, katerih ne smeš govoriti. Zakaj, ne samo skozi oči, ampak tudi skozi ušesa pridejo reči v tvoje serce in tam se budiyo potem podobe tega, kar si prej videl ali slišal. Besede, ketere slišiš,

so dobre ali pa slabe; zato lahko dobro rabiš ušesa, namreč ako poslušáš pobožne pogovore, pridige in svete pesni, ali pa slabo, namreč ako poslušáš nesramno pogovarjanje in gerde pesni. Človek je pa bolj nagnjen k hudemu in hudobni duh ga skuša, da bi rabil svoja ušesa v pogubljenje in vsakdanja skušnja nas uči, da rajši poslušamo s'abe kaker pa dobre reči. Le vprašaj spridenega mladeniča ali razuzdano dekle, kaj je bil začetek njih slabega, nečistega življenja, in večinoma ti bota odgovorila, ker sta rada poslušala nesramne pogovore. Zavoljo teh pogovorov so se rodile v njih sercu perve slabe misli in želje, popila sta perve kapljice greha in potopila sta se v morju pregreh. Ker si tudi ti, bogoljubni bravec, kaker vsi drugi, kar nas je zdaj na zemlji, nagnjen bolj k hudemu kaker pa k dobremu, zato zatajuj svoja ušesa, da ne boš nigdar rad poslušal grešnih in nevarnih pogovorov in pa da se boš silil poslušati besede, ketere so dobre, koristne ali celo potrebne, katerih pa tvoja pokvarjena narava ne posluša rada.

Naj prej skerbi, da ne boš zahajal v take družbe, kjer navadno dobrega ne vidiš in ne slišiš. Take osebe, naj so že posvetne ali duhovne, so bližnja grešna priložnost, pravi sveti Leonard Portomavriški, njih se mora vsak ogibati. Naj bolj se pa vari, da ne boš rad poslušal gerdih in nesramnih besed in pesen, tudi ako bi gdo v šali in norčevaje se ali skrito kaj nespodobnega govoril ali pel. Zakaj, takih reči ne moreš nigdar brez greha rad poslušati; tako nesramno govorjenje je, kaker učijo svetniki, dušni strup in zavoljo tega opominja sveti Duh po modrem Sirahu: „Zagradi s ternjem svoja ušesa; hudobnega jezika nikar ne poslušaj.“ (28, 28). Sveti Hijeronim je pisal rimski gospej Leti, naj skerbi, da ne bo kedaj njena hčerka slišala nesramnih besed in gerdih pesen. Svetoval ji je še, da naj ima svojo hčer vedno pri sebi, da naj nigdar ne pusti, da bi šla sama iz hiše, naj je tudi same doma ne pušča, da ne bo kaj nespodobnega slišala. Devici Demetriji je ravno ta svetnik pisal, da naj nigdar ne posluša nečistih besed, zakaj take besede so zanjke, ketere nastavlja nesramna mladina poštenim dekletam. Kar naravnost ji je potem prepovedal, imeti znanje ali prijateljstvo z omoženimi (ženami), ker bi bila v nevarnosti, da bi slišala pogovore, ki ostrupijo srce, ker se večkrat pripeti, da se žene nepremišljeno pogovarjajo o rečeh, katerih dekle ne sme poslušati, „zakaj taki pogovori so strup“. Potem nauku se

ravnaj tudi ti; ne hodi ne ti, ne tvoji otroci v slabe družbe, zakaj eden sam spriden mladenič, ena sama popačena dekle je zapeljala in pokvarila dostikrat celo hišo in tudi celo vas. Ako se izgovarjaš, da tega ne moreš, odgovorim ti z učenim p. Skaramelijem: „Ako tega ne moreš zabraniti, tudi obvarovati ne boš mogel svoje hčere, da bi čista in nepokvarjena ostala in še veliko menj jo voditi po poti kerščanske popolnosti. Zakaj, ako ne moreš zapreti vrat tatém nedolžnosti, je tudi ne boš mogel ohraniti neomadežane“¹⁾.

Varuj se, da ne boš poslušal ne samo gerdih besed, ampak tudi godernjanja, opravljanja in obrekovanja, ker bi se s tem vdeležil tujega greha, ker se ne le ne sme opravljati, ampak tudi poslušati se ne sme opravljanja. Svetega Bernarda so negdaj prašali, kdo ima večí greh, ta, ki opravlja ali kateri posluša opravljanje. „Oba imata hudiča, jim je odgovoril; kdor opravlja, ga ima na jeziku, kdor posluša, ga ima pa v ušesih“. O, koliko grešijo ljudje z opravljanjem in obrekovanjem!

Ni ga skoraj društva, da ne bi prav nič opravljali; ako se srečate samo dve osebi, kmalu začnejo govoriti o pogreških enega ali drugega. O, da ne bi poznali in se vdeleževali tega greha tudi udje tretjega reda! Bogoljubna tretjerednica, skerbi, da ne boš vmazala svoje duše s tem grehom; ravnaj se po kralju Davidu, ki je rekel sam o sebi: „Kedor skrivaj svojega bližnjega obrekuje, njega bom pregnal“ (ps. 100, 1.) spodil iz hiše.

Gerdo je poslušati pri vratih, kaj se pogovarjajo v hiši ali v izbi; ravno takó ne poslušaj, ako se dva v družbi tiho pogovarjata ali na uho govorita, ker je eno in drugo nedostojno in gerdo. Posebno se pa vari pri spovednici, da ne boš sam rad poslušal, kaj se ta ali oni spoveduje, kaj mu bo spovednik rekel, kako pokoro naložil. Zakaj tega ne smeš nigdar poslušati, in ako bi ravno ne hote kako besedo slišal, moraš pod grehom ravno tako molčati kaker spovednik.

Res pobožne duše, kakeršni bi morali biti vsi udje tretjega reda, ne le nočejo poslušati tega, kar je greh, ampak se tudi zatajujejo, da ne poslušajo vsakdanjih novic, šal in norčevanja. Iz ljubezni do Boga se premagujejo, da radi in z veseljem poslušajo to, kar je njih pokvarjeni naravi zoperno, pridigo, naj že pridigar pridiga dobro ali ne, naj že poslušavce hvali ali krega. Pri-

¹⁾ P. Scaramelli, directorio ascetico tratt. 2. art. 4. cap. 4. n. 187.

digo na se obrača, ker ve, da še ni dosti samo poslušati božjo besedo, temuč, treba tudi po nji živeti, saj piše sveti apostelj Pavel: „Niso pravični pri Bogu poslušavci postave (besede božje) ampak spolnjevavci postave bodo opravičeni“ ¹⁾. Pravi ud tretjega reda tudi dobro ve, kaj je rekel Jezus: „Moje ovce moj glas poslušajo“ ²⁾ in „Resnično, resnično vam povem, da kedor moja besedo posluša in veruje njemu, kateri me je poslal, ima večno življenje“ ³⁾. Ne pozabi, kaj je rekel Kristus: „Kedor vas (škofe pridigarje...) posluša, mene posluša.“ ⁴⁾; „Kedor je iz Boga, besede božje posluša. Zatega voljo, je rekel Jezus farizejem, vi ne poslušate, ker niste iz Boga.“ ⁵⁾. Očitno znamenje večnega pogubljenja je tedaj, ako kedo noče poslušati pridig in kerščanskega nauka. Pa ne samo pridig in kerščanskega nauka, ampak tudi svoje stariše, gospodarja in gospodinjo, svojega spovednika zvesto poslušaj, ako te uči in k dobremu napeljuje, ali opominja in syari, ako ne živiš prav. To tirja Bog od tebe v četerti zapovedi: „Spoštuj očeta in mater“ in v bukvah pregovorov zopet opominja vsakega sinu in hčer: „Poslušaj, moj sin! nauk svojega očeta, in ne puščaj v nemar postave svoje matere“ (1, 8.).

Kaker ud tretjega reda, si dolžan poslušati oskerbnika tretjega reda, ako te opomni; ako ti kaj v zveličavno pokoro naloži, si jo dolžan ponižno sprejeti; ne brani se zadostiti, kaker predpisuje vodilo tretjega reda v tretjem poglavju.

Res pobožni osebi se nič bolj ne pristoji, kaker da rada posluša pobožne pogovore, saj tudi vojak najrajši posluša, ako se pogovarjajo od vojske, tergovec od trgovine, kmet od letine i. t. d. Posvetne osebe rade poslušajo posvetne, nečimerne reči, pobožne pa duhovne pogovore; in zato zdaj lahko veš, mej ketere spadaš, mej posvetne ali mej pobožne.

P. A. F.

¹⁾ Rim. 2, 13.

²⁾ Jan. 10, 27.

³⁾ Jan. 5, 24.

⁴⁾ Luk. 10, 16.

⁵⁾ Jan. 8, 47.

Slovesna kanonizacija v Rimu.

(Dalje.)

Ko sem koliker le mogoče na kratko opisal življenje dveh novih svetnikov, naj še nekoliko opomnim, kako so za to slovesnost cerkev sv. Petra praznično olepšali. Ako si lanski letnik „Cvetja“ pazljivo prebiral, si našel tamkaj opisano tudi baziliko sv. Petra v Vatikanu in si moreš približno misliti, kako veličastno, lepo in veliko je to najslavnejše svetišče celega sveta. Pa ke bi bil na dan slavnosti to svetišče videl razsvitljeno z 18.000 svečami, ketere so bile na 1200 lestencih ali lustrih in na robih zidov jako okusno razstavljene, tedaj bi bil še le stermel. Izmej teh lestencev je bilo 8 tako velikih, da so bili 6 metrov visoki in v okrožju so merili po 11 metrov; na vsakem je gorelo po 250 sveč. Dva pa sta bila še večja velikana, zakaj syetila sta vsaki z 450 svečami, 11 metrov sta bila visoka in po 22 metrov sta merila v okrožju. Vervi, na katerih so vsi ti lestenci viseli, so segale v dolžino 45 kilometrov. Raznega dragocenega blaga, s katerim so okrasili glavno in poprečno cerkveno ladijo, je bilo nad 800 metrov. Z malih korov, kateri so okolu konfesije ali papeževega altarja in nad glavnim vhodom v cerkvi so visele velike lepo narejene slike, katere so predstavljale onih pet čudežev, ketere sem poprej omenil. Na mnogih krajih cerkve, zlasti okolu konfesije in v poprečni ladiji so bili nastavljeni odri za 21.000 odličnih oseb duhovnega in svetovnega stanu. Na koncu srednje ladije, ki se za konfesijo nadalje razteza, je bil ravno pod katedro ali stolom sv. Petra prirejen visoki in zelo lepi tron za sv. očeta, nad katerim so bile z mogočnimi zlatimi čerkami besede: „Gloria coronasti eos“ t. j. s častjo si jih kronal. Ob straneh je bil na vsaki strani po 9 metrov visok zlat svečnik, keterega spodnji del je bil mogočen lev z dvema angeljema na herbtu, ki je s šporednjimi nogami deržal knjigo z napisi: „Vicit Leo de tribu Juda“ t. j. zmagal je lev iz judovega rodu, in „Pax tibi Leo Pontifex meus“ t. j. mir tebi, Leon, moj veliki duhovnik. Nad papeževim tronom je v visočini prosto visela velika slika presvete Trojice.

Da bi se kaka nesreča ne pripetila, kar bi pri toliki razsvetljavi pač čudno ne bilo, se je vse potrebno poskerbelo. Iz

vatikanskega vodotoka so napeljali vodo na razne kraje v cerkvi in zraven pripravili brizgalnice, pri katerih so stali ognjegasci vatikanski, ki bi v prvem trenutku kakega ognja mogli vso nevarnost zadušiti. Tudi za tiste, katerim bi v toliki gnječi slabo prišlo, je bilo preskerbljeno; več zdravnikov in mnogo usmiljenih bratov in sester je bilo pripravljenih, da bi oslabelem na pomoč prihiteli.

Ko je prišel željno pričakovani 27. maj, je bilo na vse zgođaj že vse živo po večnem mestu. Na vsih ulicah in cestah, ki peljejo proti Vatikanu, je vse mergolelo ljudi; le počasi so se mogle na tisoče broječe kočije proti angeljskemu mostu pomikati. Na širnem tergu sv. Petra je bila postavljena dolga versta vojakov, ketere je laška vlada zavoljo reda in miru tjakaj postavila. Te verste ni mogel nihče prekoračiti, če ni imel vstopnega lista. Ko se je pa množica od minute do minute neznansko množila, niso je bili vojaki več v stanu krotiti in res so ljudje na enem kraju vojaško versto pretergali in se proti cerkvi vsuli. Pri cerkvenih vratih so bili se ve da zopet vatikanski stražniki, ki so le onim vhod v cerkev dovolili, kateri so imeli za to potrebne vstopnice, pa pri vsem tem se jih je mnogo vtihotapilo, zakaj mnogo vstopnic je bilo ponarejenih. Kmalu je bila bazilika do zadnjega kotiča polna in namesto 40.000, kaker je bilo od začetka namenjeno, je bilo gotovo nad 60.000 pričujočih.

Mej tem pa so se v vatikanski palači po raznih mostavžih, dvorih in dvorinah zbirali tisti, ki so v procesiji sv. očeta v cerkev spremljevali. Sv. oče, oblečeni v belo papeževo obleko s trojno krono na glavi, so v sikstinski kapeli zapeli pesem: „Ave maris stella“ t. j. zdrava morska zvezda, vsedli se potem na nosilni tron, keterega so erdeče oblečeni krepki nosači na ramah nosili, in dolga procesija se je začela pomikati po hodiščih Vatikana proti glavnemu vhodu sv. Petra. Najprej je šel oddelek palatinske papeževe straže, za katerim so se verstili zastopniki raznih cerkvenih redov; od vsakega jih je bilo po dvanajst. Bili so pa zastopani: bratje pokore, bosonogi avguštinijanci, kapucini, mercedariji, jeronimitanci, minimi, samostanski tretjeredniki, konventuali, frančiškani, romitanski avguštinijanci, bosi karmeliti, Marijini služabniki, dominikani, olivetani, cistercijenzi, valombrozijani, kamaldolenzi, kasinenzi in regularni kanoniki. Tem je sledila v dolgi versti svetovna duhovščina, namreč kleriki papeževega seminišča, farna duhovščina 56 mestnih

far, duhovščina 9 kolegijatnih cerkva, 7 manjših in 3 glavnih bazilik. Za tem so prišli udje kongregacije obredov, in dve cerkveni banderi novih dveh svetnikov, kateri so nosili udje bratovščine presv. R. Telesa in bratovščine sv. Kajetana. Sorodniki svetnikov so banderi spremljevali deržeči svilnate trakove in cefe bander. Bandero sv. Antona je spremljalo tudi šest udov reda reguliranih korarjev, ono sv. Petra pa 6 barnabitov. Sledili so potem papeževi dvorniki, kapelani, vatikanski pridigar, spovednik sv. očeta, papeževi pevci, razni dvorski kamorniki in uredniki papeževih uredov, vsi spremljani od švicarske straže.

Za temi je prišel papežev križ obdan od 7 tako imenovanih votantov senjature z okrašenimi svečami na svetilnikih; spovedniki ali penitencijarji bazilike sv. Petra, pred katerimi sta dva klerika nosila dve s cveticami ovenčani palici, znamenje njih posebne oblasti, generalni opatje v belih pluvijalih, blizu 300 škofov in nadškofov z belimi pluvijali in mitrami na glavi, 33 kardinalov, knez prestolni prisednik, dva apoitolska protonotarja, dva kardinala dijakona, dva papeževa obrednika, papeževa plemenitaška straža, v sredi mej njimi na nosilnem tronu pod krasnim baldahinom — namestnik Kristusov, sv. oče papež. Za njimi so šli še razni častniki in poveljniki švicarske, palatinske in plemenitaške straže, mnogo papeževih dvorskih dostojanstvenikov, drugi kor papeževih pevcev in k sklepu generalni ministri mnogih cerkvenih redov.

(Dalje prih.)

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajne tretjerednice goriske skupščine: Ana (Frančiška) Volk na Ternovem, Katarina (Elizabeta) Namar na Srednjem; kobariške: Terezija (Katarina) Ručna v Iderskem; ljubljanske: Helena Francelj (roj. Dolinšek).

Dalje se priporočajo v pobožno molitev: na duhu oboleli tretjerednik I. Str.; T. I.; neki tretjerednik iz Pavlice za stanovitnost v dobrih sklepih; neka bolnica v Harijah za zdravje; M. P. da bi mogla prav častiti presveto rešno telo; U. A. priporoča svojega sinu, da bi se spreobernal; F. Š. za napredek v dobrem; neka tretjerednica svoje tri brate za spreobrnjenje; neki

tretjerednik z Ogerskega neko osebo, ki se ji je pamet zmešala, tudi svoje stariše in brata in nevesto in tri sinove; T. H. iz Ročinja dva zakonska za spreobrnjenje; sveti misijon v Ročinju za dober vspeh; neka tretjerednica libušenske skupščine sebe in več drugih v razne dobre namene; neka oseba svojega brata za dar ponižnosti in strahu božjega; neka tretjerednica svojega brata za ozdravljenje bolezni v rokah in nogah; A. J. iz Ročinja svojega brata in nekega tretjerednika iz Volč za zdravje na duhu; spreobrnjenje terdovratnih grešnikov ob času sv. misijona; priporoča tudi svojega gorečega dušnega pastirja; neko dekle iz Slivnice v dober namen; neka druga tretjerednica iz Slivnice sebe in svoje brate za spreobrnjenje, ponižnost in enkrat srečno zadnjo uro; neka hči svoje stariše za ljube zdravje in dolgo življenje; A. Š. za zdravje; I. F. S. za pomoč v nadlogah; neka žena sebe za srečen porod in svojega moža za dar pobožnosti.

Zahvala za vslišano molitev.

Zahvaljujejo se za vslišano molitev: neka mati za ozdravljenje svojega otroka, tudi za pomoč v dvojni sili in nesreči; A. M. za izboljšanje zdravja; A. Š. za pomoč v neki potrebi; I. F. S. za dvakratno vslišanje v silnih dušnih in telesnih nadlogah.

Popolni odpustki

so v frančiškanskih cerkvah za vse verne meseca

grudna :

8. (praznik brezmadežnega spočetja Matere božje) ;

prosina :

na praznik presvetega Imena Jezus ; 16. (sv. Berard in tovariši marterniki), 30. (sv. Hijacinta devica), 31. (sv. Ludovika vdova) ;

Tretjeredniki morejo dobiti te odpustke tudi v svojih domačih farnih cerkvah. 8. in 25. grudna imajo vesoljno odvezo ; 25. grudna je tudi rimska postaja s popolnim odpustom. Po novi privolitvi se morejo vdeležiti tudi vesoljne odveze 1. reda, ki je na novega leta dan in na praznik sv. treh kraljev.

Drugi, ne na mesečne dni navezani odpustki veljajo, kakor je bilo povedano v 1. zvezku tega tečaja.

vêku sto ovč i zablădit jedina ot nih, ne ostavit li devęti deset i devęti na gorah i šed išet zablădışeje? I ašte obrešet ja, amin glagolja vam, jako radujet se o nei pače neže o devęti deset i devęti ne zablădışi. — *Mark.* 10, 29, 30: niktože jest, iže ostavit dom... ašte ne imat prijeti storiceja — *Luk.* 11, 5: kto ot vas imat drug i idet k njemu polunošti i rečet jemu — 14, 28: kto ot vas hotę stlp sūzdati ne pręžde li sęd raštitet dovol — 33: iže ne otrečet se vsego svojego imēnija, ne mozet moj byti učenik — 15, 4: ne ostavit li devęti deset i devęti v pustynji i idet v slęd pogybšeje, donjdeže obrešet ja — 8: ašte pogubit dragma jedina, ne vřizajet li svētilnika i pometet hraminy i išet prilęžno, dondeže obrešet? — *Fan.* 15, 2: vsjaka razga o menę ne tvoreštă plod otrēbit ja — 6: ašte kto v mnę ne prębădet, izvrzet se vūn, jakože rozga, i iš ūšet i sūbirajăt ja i v ognji vlagajăt. — V poslednjih primerih ima res latinski prevod futurum, ali gerški tekst ima v prvem sedanjik, v drugem aorist. Da v stari slovenščini tu doveršni sedanjiki niso umeti o prihodnosti, kažeta nedoveršna sedanjika „s ūbirajăt“ in „vlagajăt“.

Tudi stari Slovenci so umeli torej doveršni sedanjik o prihodnem času le, kjer je zveza kazala nanj, v obliki sami na sebi „sploh niso čutili futura“.

Prav to velja naposled o naši prekmurski slovenščini, ki se derži v rabi doveršnega sedanjika jako dosledno stare slovenščine. Tako stoji v Kūzmičevem Novem Zakonu *Mat.* 18, 12. 13: Ka vi štimate? Či bi kakši človek meo stō ovęc, i zablōdila bi li edna ž njih, jeli ne niha... i či se nagođi, ka jo nájde, zaistino... *Luk.* 11, 5: či što međ vami má priătela, i ide k njemu o pō noči i erčę njemi — 24—26: Gđa te nečisti dūh vō zide od človeka, obhodi sūha mēsta iskajoči pokoj, i ne najdejōti ga erčę: povrnem se vu hižo mojo, odkud sem vō višao. I pridōči nájde jo pometeno i osnajženo. Teda ide i s ūhom v zeme sedem drugi dūhōv hūši od sēbe i notri idōči vavajo tam — itd.

Ponavljam: Južni Slovenci v doveršnem sedanjiku niso sploh čutili futura. O Rusih tega nisem terdil. Oni mogoče, da ga čutijo, ker mi ni neznano, da res imenujejo doveršni sedanjik „būduščeje vrēmja“; mogoče tudi, da je v praksi to imenovanje za ruščino opravičeno, blizu kaker pri nas „prihodni čas“ za bom in pojdem; znanstveno opravičeno pa tudi v ruščini ni pa ni!

Na etimologičnem pomenu imena sicer seveda ni dosti ležeče, pač pa je na nečem drugem. Vodo imenujemo vodo, naj služi za pitje ali za pranje. Tako gre menda tudi isto slovniško obliko imenovati z istim imenom, če tudi nima v vsakem primeru istega pomena. Oblika pa je ista, keder je besedotvorni pristavek isti, ne glede na pomen korena. Koren pa s pomeni nekaj trajajočega, koren pa d nekaj doveršenega. Oblika pa si je velevnik, oblika pa di prav tako. Kaj pa oblika pa sem,

stsl. *pasā*? To je sedanjik, tako pravimo vsi. In *pa dem*, stsl. *pa dā* — ali ni to ista oblika? *Nḡ tōv xūva*, ista! In kako smo ravno kar rekli tej obliki, ali ne sedanjik? Sedanjik, dobro! Ali torej ni tu vsaj pičica resnice in logike, vis. g. stat-ski sovnetnik? Res, da pomeni „*pasem*“ nekaj, kar delam delj časa, „*pa dem*“ pa, kar se mi zgo-di v trenutju, ali razloček dolgosti časa ni v obliki, temuč v korenu besede. Po korenu sta glagóla različna glede na trajanje djanja, ki ga pomenita; „*pasem*“ je sedanjik trajnega glagóla ali nedoveršni sedanjik, ki pomeni, kar se zdaj ali ves čas verši; „*pa dem*“ je sedanjik doveršnega glagóla ali doveršni sedanjik, ki pomeni, kar se lahko zdaj zdaj ali pa vsak čas doverši. Prave sedanjesti pa tudi nedoveršni sedanjik ne pomeni vedno. Ali ni lahko ravno zdaj priden, kedor drugači „dostikrat lenobo *pasē*“? Ime „sedanjik“ bi torej v tem primeru, ke bi hoteli jahati na etimologiji besede, ne bilo opravičeno. Ali ime je ime; katero more obsegati sē svojim prvotnim pomenom vse bistvo stvari, ki jo zdaj pomeni? Če slišimo pred sodiščem, „da je cigan kmetu konje kral“, stoji „kmet“ v dajalniku, dasi mu cigan nič ni dajal za konje, in „konj“ stoji v tožilniku, pa celo v množnem tožilniku, dasi kōnj nigdar nihče ni tožil, ampak cigana.

Po vsem tem, mislim, da smem skleniti — ako ravno nočem in ne morem Rusov ruščine učiti — da bi se vender le logično tudi v ruščini moralo imenovati, kaker *pas ū*, tako tudi *pā du*: „nastojáščeje vrémja“. Ali ketera ruska slovnica res tako rabi to imenovanje, meni ni znano; znano mi je pa, da še najnovejši „Slovar' russkago jazyka, sostavlenyj vtorym otdělenijem imperatorskoj akademii nauk“, imenuje *budu* „bud. vremja“.

Nasproti imenuje to v mali ruščini vsaj *Osadca* prav „II. Vremja teperěšne“ in prav uči nadalje: „Vremja budučeje děj. roda (futurum act.) vyražaje sja u glagolŏv soveršenyh čerez vremja teperěšne: prinesu (adferam), povedu (ducam), prijudu (veniam), budu (ero).“ — Ali je pa to dandanašnji res edini pomen doveršnega sedanjika v mali in veliki ruščini, tega razsojevati sicer ni moja dolžnost; vender da ne bo mislil vis. g. statskii sovnetnik, da znam prepisovati le iz Miklošičeve sintakse, naj pišem sem neketere zglede drugačnega pomena iz „Novogo zavitu — movoju rusko ukraínskoju perekłali vkupi P. A. Kuliš i Dr. J. Puljuj“ — *Mat.* 18, 13: I kolí dovedétisja znajtí jī, istino glagólju vam, ščo veselítisja nad néju blíšje níž nad devetidesjat i devjatímá, ščo ne zabladili. — *Luk.* 11, 24: Jak že nečistij duh víjde z čolovika, to blukáje po bezviddjah — 25: I prijsóvši znájde jī vímetenu i príbranu — 12, 54: Reče ži do naródu: Jak pobáčíte hmaru, ščo vistupaje víd zahódu, záraz kázete: Livení bude, i buváje tak. —

Podčertane besede pomenijo nastop ali zveršitev djanja v nedoločnem času (aor. gnóm.). Glede pravopisa bodi omenjeno, da se rabi v tej knjigi ciriljski in latinski i, naglašen ali ne; za prvega sem pisal i, i, za drugega i, ĭ; „jer“ je izpuščen v knjigi, „jerek“ je mehčalno znamenje, tu nadomeščeno z i. (Dalje prih.)